

LEHDISTÖTIEDOTE nro 66/23

Luxemburgissa 26.4.2023

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio asiassa T-54/21 | OHB System v. komissio

Galileo-ohjelma: OHB Systemin kanne, jolla riitautettiin siirtymäsatelliitteja koskevan hankintasopimuksen tekeminen Thales Alenia Space Italian ja Airbus Defence & Spacen kanssa, hylätään

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissiolla ei ollut velvollisuutta tutkia tarkemmin väitteitä, jotka OHB System esitti Airbus Defence & Spacea vastaan

Euroopan avaruusvirasto (ESA), joka toimi omissa nimissään ja komission lukuun, käynnisti 15.5.2018 päivätyllä hankintailmoituksella¹ tarjouskilpailumenettelyn, joka koski siirtymäsatelliittien toimittamista Galileo-ohjelman yhteydessä eurooppalaisen satelliittinavigointi- ja paikannusjärjestelmän toteuttamiseksi ja käyttämiseksi siviilitarkoituksiin. Menettely käynnistettiin kilpailullisena neuvottelumenettelynä, koska komissio oli jo yksilöinyt ja määrittänyt tarpeensa, mutta ei ollut vielä määritellyt täsmällisesti asianmukaisimpia keinoja niihin vastaamiseksi. ESan tehtävänä oli järjestää tarjouspyyntömenettely, mutta komissio oli hankintaviranomainen². Oli päätetty, että voitaisiin valita kaksi sopimuspuolta ja että hankintasopimuksen sopimuspuolten valinta tapahtuisi kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella.

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn ensimmäisen vaiheen, jossa kehoitettiin jättämään osallistumishakemus, päätteksi ESA valitsi kolme tarjoajaa, joita olivat kantaja OHB System AG, Airbus Defence and Space GmbH (ADS) ja Thales Alenia Space Italia (TASI). Toisen vaiheen, jossa yksilöitiin ja määriteltiin asianmukaiset keinot hankintaviranomaisen tarpeisiin vastaamiseksi, ja kolmannen vaiheen, jonka kuluessa ESA kehotti tarjoajia toimittamaan ”lopulliset tarjouksensa”, päätteksi arviointikomitea arvioi lopulliset tarjoukset ja esitti tuloksensa arviointikertomuksessa. Tämän kertomuksen perusteella komissio päätti, ettei se valitse kantajan tarjousta, ja että sopimus tehdään TASIn ja ADS:n kanssa (jäljempänä riidanalaiset päätökset); näistä päätöksistä ilmoitettiin kantajalle 19.1.2021 päivätyllä kirjeellä.

Ennen riidanalaisten päätösten tekemistä kantaja oli ilmoittanut komissiolle ja ESAlle 23.12.2020 päivätyllä kirjeellä, että eräs sen entinen työntekijä, hallintopääjohtaja, jolla oli ollut laaja pääsy hanketta koskeviin tietoihin ja joka oli osallistunut kantajan tarjouksen valmisteluun, oli palkattu joulukuussa 2019 ADS:n palvelukseen. Kantaja totesi, että oli viitteitä siitä, että kyseinen entinen työntekijä oli hankkinut arkaluonteisia tietoja, ja että asiasta oli aloitettu rikostutkinta kantajan kyseistä henkilöä vastaan tekemän rikosilmoituksen johdosta. Tästä syystä kantaja oli pyytänyt komissiota keskeyttämään riidanalaisen kilpailullisen neuvottelumenettelyn, tutkimaan tätä kysymystä sekä mahdollisesti sulkemaan ADS:n kyseisestä neuvottelumenettelystä. Komissio ilmoitti 20.1.2021 päivätyllä

¹ Hankintailmoitus on julkaistu 15.5.2018 Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa (EUVL 2018/S 091-206089).

² Komissio oli tehnyt ESan kanssa Euroopan satelliittinavigointijärjestelmien toteuttamisesta ja käytöstä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 876/2002 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 683/2008 kumoamisesta 11.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1285/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 1) 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtävien siirtoa koskevan sopimuksen Galileo-ohjelman rakennus- ja käyttöönottovaihetta varten.

kirjeellä kantajalle, ettei sillä ollut riittäviä syitä, jotka oikeuttaisivat tällaisen keskeyttämisen, ja että väitteet, jotka ovat kansallisten viranomaisten tutkinnan kohteena, eivät niitä koskevan lainvoimaisen tuomion tai lopullisen hallinnollisen päätöksen puuttuessa ole peruste ADS:n poissulkemiseksi kilpailullisesta neuvottelumenettelystä.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi riidanalaisten päätösten kumoamista koskeva kanne on saatettu, hylkää kanteen kokonaisuudessaan ja selventää erityisesti tarjoajan poissulkemista koskevien perusteiden soveltamista ja asian saattamista tutkintaelimen käsiteltäväksi vuoden 2018 varainhoitoasetuksen³ nojalla. Se täsmentää myös velvollisuutta tarkastella poikkeuksellisen alhaisena pidetyn tarjouksen eri osia ja velvollisuutta tehdä riippumaton hankintapäätös tapauksissa, joissa hankintaviranomainen vain yhtyy arviointikertomuksessa esitettyihin perusteluihin.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi

Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin hylkää väitteen, joka perustuu vuoden 2018 varainhoitoasetuksessa säädettyjen, tarjoajan poissulkemista koskevien perusteiden noudattamatta jättämiseen.

Se muistuttaa aluksi, että hankintaviranomaisen on suljettava tarjoaja tarjouskilpailumenettelyn ulkopuolelle, kun kyseessä on tilanne, joka vastaa yhtä tai useampaa vuoden 2018 varainhoitoasetuksessa säädetystä kolmesta poissulkemista koskevasta perusteesta.

Se toteaa käsiteltävässä asiassa, että kun kilpailullisen neuvottelumenettelyn kuluessa ei ole lainvoimaista tuomiota tai lopullista hallinnollista päätöstä, jossa todetaan, että kyseinen tarjoaja taikka luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai joka käyttää edustus-, päätös- tai valvontavaltaa sen osalta, on syylistynyt ammatin harjoittamiseen liittyvään vakavaan virheeseen, kahta ensimmäistä perustetta ei voida soveltaa. Kolmannen poissulkemista koskevan perusteen – joka on lainvoimaisen tuomion tai lopullisen hallinnollisen päätöksen puuttuessa ainoa peruste, jota voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa – mukaan hankintaviranomainen voi tehdä päätöksen sulkea tarjoaja tarjouskilpailumenettelyn ulkopuolelle vain alustavan arvioinnin⁴ perusteella, ja ainoastaan saatuaan vuoden 2018 varainhoitoasetuksen 143 artiklassa tarkoitetun tutkintaelimen suosituksen, jonka mukaan tosiseikkojen ja havaintojen perusteella on käynyt ilmi, että tarjoaja on syylistynyt ammatin harjoittamiseen liittyvään vakavaan virheeseen.

Unionin yleinen tuomioistuin tutkii aluksi, onko komissio, kun se ei ole saattanut asiaa tämän tutkintaelimen käsiteltäväksi, jättänyt noudattamatta velvoitteitaan kolmannen poissulkemista koskevan perusteen vastaisesti.

Se toteaa tässä yhteydessä, että asian saattamisella tutkintaelimen käsiteltäväksi pyritään unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, ja että alustava oikeudellinen arviointi, mikä kuuluu ainoastaan tutkintaelimelle, koskee yhtäältä välttämättä tarjoajien itsensä toimintaa, ja toisaalta tosiseikkoja tai havaintoja, jotka on todettu lähinnä unionin tai jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toteuttamien tilintarkastusten tai tutkinnan yhteydessä. Unionin yleinen tuomioistuin päättää tästä, että hankintaviranomaisen on saatettava asia tutkintaelimen käsiteltäväksi vain, kun sen käytettävissä olevat tosiseikat ovat todisteita, eivät pelkkiä epäilyjä, jotka riittävät tukemaan oletttamaa tarjoajan syyllisyydestä. Se toteaa käsiteltävässä asiassa, että ensinnäkin 23.12.2020 päivätty kirje oli ainoa komission käytössä ollut seikka, joka koski ADS:n väitettyä sääntöjenvastaista toimintaa. Toiseksi, kantajan tässä kirjeessä esittämät väitteet eivät olleet unionin tai jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toteuttamien tilintarkastusten tai tutkinnan yhteydessä ilmenneitä tosiseikkoja tai havaintoja. Kolmanneksi, tähän kirjeeseen ei sisältynyt mitään todisteita, jotka tukisivat mainittuja väitteitä. Neljänneksi, esitetyt väitteet eivät koskeneet ADS:n toimintaa vaan kantajan entisen työntekijän väitettyä toimintaa.

³ Unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta 18.7.2018 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046 (EUVL 2018, L 193, s. 1), ja täsmällisemmin tämän asetuksen 136 ja 145 artiklan nojalla.

⁴ Vuoden 2018 varainhoitoasetuksen 136 artiklan 2 kohdan mukaan.

Unionin yleinen tuomioistuin päätelee tästä, ettei näiden väitteiden voitu katsoa olevan tosiseikkoja tai havaintoja, jotka ovat riittäviä seikkoja tukemaan oletttamaa ADS:n syyllisyydestä ja oikeuttavat asian saattamisen tutkintaelimen käsiteltäväksi.

Päädtyttyään tähän lopputulokseen unionin yleinen tuomioistuin selvittää vielä, oliko komissiolla kuitenkin velvollisuus tutkia nämä väitteet. Se toteaa tässä yhteydessä, että **ADS:ää moitittiin ainoastaan siitä, että se oli kyseisen tarjouskilpailumenettelyn kuluessa ottanut palvelukseensa kantajan entisen työntekijän. Tämä seikka ei lähtökohtaisesti ole sellaisenaan osoitus toiminnasta, joka voi muodostaa ammatin harjoittamiseen liittyvän vakavan virheen.**

Samoin **kantajan väitteestä, joka koskee sitä, että sen entinen työntekijä oli loukannut sen liikesalaisuutta, koska tämä oli hankkinut lainvastaisesti kantajaa koskevia arkaluonteisia tietoja, joista ADS saattoi saada perusteetonta etua riidanalaisessa kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että tällainen loukkaus ei missään tapauksessa ole osoitus ADS:n itsensä toiminnasta eikä se siten voi saada aikaan oletttamaa ADS:n syyllisyydestä. Lisäksi, koska kantaja ei ole esittänyt joulukuussa 2020 päivätyssä kirjeessään konkreettisia argumentteja ja seikkoja, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että väite sellaisten arkaluonteisten tietojen hankkimisesta, joista ADS saattoi saada perusteetonta etua, oli epämääräinen ja hypoteettinen**, joten sitä ei voida pitää todisteena. Unionin yleinen tuomioistuin toteaa myös, että entinen työntekijä oli lähtenyt pois kantajan palveluksesta hieman sen jälkeen, kun kantajan tarkistettu tarjous jätettiin kilpailullisen neuvottelumenettelyn toisessa vaiheessa, joten joka tapauksessa hänellä ei voinut olla tietoja kantajan ja ESan neuvotteluista menettelyn kolmannessa vaiheessa, eikä kantajan lopullisen tarjouksen sisällöstä.

Koska joulukuussa 2020 päivätyyn kirjeeseen sisältyneet väitteet eivät näin ollen olleet riittäviä todisteita saamaan aikaan oletttaman ADS:n syyllisyydestä, mikä olisi oikeuttanut asian saattamisen tutkintaelimen käsiteltäväksi, **komissiolla ei ollut velvollisuutta suorittaa tätä koskevaa tutkimusta.**

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää väitteen, joka koskee sitä, että komissio ei ole noudattanut velvollisuutta tutkia poikkeuksellisen alhaisena pidettyjä tarjouksia. Se muistuttaa, että vuoden 2018 varainhoitoasetuksen nojalla hankintaviranomaisen arviointi siitä, onko tehty hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisia tarjouksia, mitä on arvioitava tarjouksen eri osien ja kyseisen suorituksen perusteella, tapahtuu kahdessa vaiheessa⁵. Hankintaviranomaisen on ensin arvioitava, sisältyykö esitettyihin tarjouksiin jokin seikka, joka voi herättää epäilyn siitä, että tarjoukset saattavat olla poikkeuksellisen alhaisia. Näin on muun muassa silloin, jos on epävarmaa yhtäältä, onko tarjous voimassa olevan lainsäädännön mukainen, ja toisaalta, kattaako ehdotettu hinta tarjouksen teknisistä seikoista aiheutuvat kaikki kustannukset. Sama pätee myös, kun tarjouksessa esitetty hinta on huomattavasti alhaisempi kuin muissa tarjouksissa esitetty hinta tai tavanomainen markkinahinta. Tämän jälkeen, jos tällaisia seikkoja voidaan havaita, hankintaviranomaisen on tarkasteltava tarjouksen eri osia ja annettava kyseiselle tarjoajalle mahdollisuus perustella hintansa. Jos hankintaviranomainen esitetystä selityksistä huolimatta katsoo, että tarjous on hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen, sen on hylättävä se.

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa käsiteltävässä asiassa, että ADS:n lopullisen tarjouksen ja muiden tarjousten välinen hinnan ero ei voi yksin olla osoitus siitä, että tarjous on hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen, kun otetaan huomioon kyseisten markkinoiden erityispiirteet. Yhtäältä tarjouskilpailumenettely käynnistettiin kilpailullisena neuvottelumenettelynä, koska komissio ei ollut vielä määrittänyt täsmällisiä keinoja tarpeisiinsa vastaamiseksi. Hinnat riippuivat siten kunkin tarjoajan ehdottamista eri ratkaisuksista ja teknisistä keinoista. Toisaalta kyseisten satelliittien ominaispiirteistä seuraa, että ne eivät ole tavaroita, joilla on vakiohintaa tai markkinahintaa. Kantaja ei ole myöskään esittänyt hinnan eron lisäksi mitään konkreettista argumenttia sen väitteensä tueksi, jonka mukaan ADS:n tarjouksen olisi pitänyt vaikuttaa hinnaltaan poikkeuksellisen alhaiselta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että **asiassa ei ole näytetty toteen, että oli olemassa seikkoja, joiden olisi pitänyt herättää komission epäily siitä, että ADS:n tarjous saattoi olla hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen.**

⁵ Vuoden 2018 varainhoitoasetuksen liitteessä I olevan 1 luvun 2 jakson 23.1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 23.2 kohta.

Näin ollen komissiolla ei ollut velvollisuutta tarkastella ADS:n tarjouksen eri osia varmistuakseen siitä, ettei se ollut poikkeuksellisen alhainen.

Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää väitteen, joka koskee sitä, että tyytyessään vahvistamaan arviointikertomuksen tulokset komissio on jättänyt noudattamatta velvoitettaan tehdä riippumaton päätös hankintasopimuksen tekemisestä.

On totta, että komissiolla on yleisvastuu Galileo-ohjelmasta, ja että komission on tehtävä kyseisen ohjelman rakennus- ja käyttöönottovaihetta varten ESan kanssa tehtävien siirtoa koskeva sopimus, jossa täsmennetään ESan tehtävät erityisesti kyseistä järjestelmää koskevan hankintamenettelyn osalta. Juuri komission ja ESan välillä tehdyn, tehtävien siirtoa koskevan sopimuksen yhteydessä ESan, joka toimi omissa nimissään ja komission lukuun, tehtävänä oli järjestää kilpailullinen neuvottelumenettely, kun taas komissio oli hankintaviranomainen. Vastuu Galileo-ohjelmasta ei kuitenkaan voi muuttaa taikka lisätä komission velvollisuuksia hankintaviranomaisena.

Toisaalta tapauksissa, joissa hankintaviranomainen on nimittänyt arviointikomitean, kyseisen komitean on vuoden 2018 varainhoitoasetuksen mukaisesti arvioitava tarjoukset arviointikertomuksessaan. Vaikka tämä kertomus ei sido hankintaviranomaista, sillä on oikeus nojautua siihen hankintasopimuksen tekemiseksi. Näin ollen **se, että riidanalaiset päätökset on perusteltu viittauksella arviointikertomukseen ja että komissio on yhtynyt esitettyjen tarjousten arvioinnista vastaavan arviointikomitean näkemykseen, ei poista sitä, että ne on tehty riippumattomasti.**

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteella pyritään tiettyjen sellaisten unionin toimielinten toimien kumoamiseen, jotka ovat unionin oikeuden vastaisia. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tietyillä edellytyksillä nostaa kumoamiskanteen unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kanne on perusteltu, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on täytettävä asianomaisen toimen kumoamisesta mahdollisesti syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiantamisesta.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127.

Pysykää kuulolla!

